

Tatol-Hansen på Roskildevej

Af Steen Kramer

På Roskildevej 148 (nuværende Holsbjergvej 21, matr. 19g) lå tidligere forretningen, Tatol.

Købmand Poul Herman Hansen fra Jyderup køber i 1938 huset af fængselsbetjent Marius Ludvig Jensen for 19.000 kr. og her indretter han sæbehuset.

Omkring 1900 havde de fleste større byer en filial af kæden *Schous Sæbehus*. Det var en tid, hvor folk begyndte at sætte pris på personlig hygiejne, og som navnet antyder var butikken noget med sæbe og personlig pleje: Halex tandbørster, Perletand tandpasta, hårpomade, ILKA barbersæbe, læbestift, pudderkvaste, kamme, hårnet, vaskepulver, opvaskebørster, perlekæder og håndtasker. Butikkerne bredte sig hurtigt i de første 25 år af 1900-tallet. I 1927 var der ikke mindre end 846 filialer rundt omkring i landet. I de mindre byer åbnede Schous Sæbehus sine butikker under navnet Tatol.

Det var fabrikant Laurits Schou der stod bag de populære sæbehuse. Laurits Schou havde været i Amerika, og her fik han erfaring med industriproduktion. Desuden fandt han ud af, at sæben, der blev brugt derovre, var meget forskellig fra den sæbe, der blev brugt i Danmark. Han sendte prøver hjem, og snart efter blev der igangsat en dansk produktion.

En Tatol forretning var som regel opdelt i en kolonialafdeling og en afdeling for stort set alt andet. Kolonialvarerne var ting som kaffe (Tatolkaffe), sukker, mel og forskellige former for langtidsholdbar mad. Desuden havde Tatol forretningerne også tobaksvarer og lidt slik, men ikke drikkevarer og aviser – det hørte købmændene til. Den blandede afdeling kunne bestå af alt, der med rimelighed kunne sælges. Parfume og forskellige plejeprodukter, strømper, bleer, undertøj, ultrabillige engangsregnsæt, tasker, punge, billigt legetøj, skjorter, skosværte

Tatol forretningen på Roskildevej (årstal ukendt)

ELECTRA
POLER & SKURE SÆBE
 anvendes til
 skuring og polering
 af nedenstaaende
TING.

Knive, Gryder,
 Pander, Blikkar,
 Sølv & Guld,
 Porcellæn,
 Fajance, Glas,
 malet og umalet Træ
 m. m. m.

Sparer Tid!
NEM AT BRUGE!
 Pudser straalende!
 Uundværlig for Militære og Arbejdere.

PRIS 10 ØRE

HAAND ELECTRA
 Verdens
 bedste
**TOILET
 SÆBE**

Renser ved Friction med
 electrisk Virkning grov
 og haard Hud, blødgjør,
 giver smuk Teint, mild
 Varne og er yderst
 behagelig.

Er en Nødvendighedsartikel!
Fineste Damesæbe!
Vidundervirkning!
Billigst og bedst af al Sæbe!

PRIS 10 ØRE

Bravol for Electra Sæben, nu gaar Arbejdet i en Ruf!

FABRIKEN ELECTRA

Depot for Skandinavien C. SCHOU KJØBENHAVN. F.

og porcelængenstande. Tatol var i ordenes bogstaveligste forstand: *en blandet landhandel.*

Butikkerne var ofte meget spartansk indrettet, med en kombineret montre og disk samt glashylder til parfume og sæbevarer. Andre varer var enten udlagt på små reoler eller udstillet i fabrikantens stativer. Desuden havde Tatolbutikkerne med kaffesalg en kværn, så kunden kunne få friskmalet kaffe – dengang blev kaffen malet på salgsstedet.

Foto: Danmark set fra luften.(1950-54)

Schous fabrikker og butikskæden gik i likvidation i 1975, men allerede forinden var de små sæbebutikker begyndt at forsvinde fra bybilledet. Supermarkeder og indkøbscentre havde fjernet grundlaget for en butikskæde med et tilfældigt udvalg af varer. Navnet Tatol blev frigivet, så forretningsindehaverne kunne fortsætte med at kalde butikkerne for Tatol – der er stadig nogle få tilbage.

Schous Sæbehus blev opkøbt af det svenske Epa, der kørte virksomheden videre i supermarkedsformat under navnet *Schou-Epa*.

Koncernen gik konkurs i 1974 uden nogen samlet videreførelse. Nogle af butikkerne fortsatte under Tatol-brandet, hvor den sidste forretning var en Tatolbutik i Skals, som lukkede i 2009, da ejeren døde. Andre butikker blev overtaget af den dengang fremadstormende kæde Matas, mens endnu andre blev omdannet til andre formål.

Ejendommen i dag

Da den lille tømrer (Kaj B. Rasmussens udtryk¹) Anders Larsens yngste datter, Paula i 1921 gifter sig med fængselsbetjent Marius Ludvig Jensen, udstykker han sin grund, og

Villaen på Holsbjergvej 21 er opført i 1926 og indeholder 7 værelser, et køkken og et badeværelse fordelt på 124 m². Albertslund Kommune har ikke fredet villaen eller tildelt den bevaringsværdi.

matr. 19g frasælges i 1925 til parret og huset opføres i 1926. Anders Larsen og hans kone fik i øvrigt 10 børn, da hustruen havde født 9 pigebørn, og da den 10'ende gang endelig blev lykkens gang, fødte hun en dreng, og så sluttede festen. 19/5 1938 udstedtes skøde til Købmand Herman Hansen, Jyderup.

Poul Herman Hansen var født den, 9. juni 1902 i Birket på nordvest Lolland. Faderen var skræddermester. I 1925 møder vi ham i Korsør ankommet fra Nykøbing Falster, her bliver han ansat som hotelkarl hos enkefrue Hasle på Caspar Brands Plads. 5 år efter er han flyttet til

Slagelse og får arbejde på Hotel Casino som hotelkarl, her møder han sin tilkommende hustru Kirsten Ingeborg Jensen, der er husassistent samme sted. Den 21. maj 1933 bliver parret gift i Slots Bjergby kirke. Parret flytter til Jyderup, hvor de driver en lille detailhandel. Sønnen Christian Ib Pauli Hansen bliver i 1933 født her. Detailhandlen sælges, og familien flytter til Vridsløselille, hvor de køber huset på Roskildevej 148. Her bliver i udhuset indrettet Tatolforretningen. Forretningen og huset sælges i 1965.

Den 6.februar 1965 indsender arkitekt Thorkel Klerk en ansøgning

om forhåndstilladelse til indretning af en butik for Irma A/S i ejendommen. Hertil svarer kommunen i april måned ved C. Høgh, at ejendommen er omfattet af den tinglyste partielle byplan nr. 3 og skal i henhold til denne anvendes til industriformål. Byplanen fastsætter endvidere, at detailudsalg ikke må forefindes indenfor planens gyldighedsområde. Det på ejendommen eksisterende Tatoludsalg vil således skulle nedlægges ved ejendommens overgang til industrianvendelse.

Den eksisterende butik vil således kun kunne videreføres såfremt ejendommen i sin helhed anvendes som hidtil til beboelse og butik, og under forudsætning af, at butikkens salgs- og lagerareal ikke udvides, og at butikkens varesortiment ikke ændres eller forøges i nævneværdigt omfang.

Den 13. august 1965 underskrives skødet således, at fru Ebba Scharmacher Larsen kan overtage ejendommen. Allerede den 3. august indgiver hendes mand Tage Larsen, aut. Gas- og Vandmester en ansøgning til kommunen om tilladelse til at indrette blikkenslagerværksted i

udhusbygningen. Kommunen beder om yderligere dokumentation angående indretningen.

Den 7. februar 1966 sender Schous Fabrikker A/S, Tatol's Butiksadministration en skrivelse til borgmester Hans Nielsen:

Vedr.: Tatol, v/fru E. Larsen, Roskildevej - Vridsløselille.

Foranlediget af Københavns Amts Vejinspektorats planer om stopforbud og midterrabat med stakit på strækningen Vallensbæk Torvevej - Herstedvestervej har indehaveren af ovennævnte forretning bedt os rette en henvendelse til kommunen og evt. til amtsvejinспекtoratet for at påpege de følger, sådanne reguleringer vil få for den pågældende forretning. Når vi har påtaget os at følge spørgsmålet op, skyldes det, at vi ifølge vor leverancekontrakt med hr. Larsen har eneleverancen af alle varer indenfor trikotage, parfumer, kolonial m.v. til denne forretning, og derfor også meget interesserede i at bevare forretningen. Som det fremgår af vedlagte kort, ligger Tatolforretningen på Roskildevejens nordlige side, op mod et stort industrikvarter, medens ca. 80% af forretningens

kunder bor på vejens sydlige side, hvor der bl.a. findes brødudsalg og slagterforretning vis a vis Tatol. Da et stakit i midterrabbatten på ovennævnte strækning vil afskære Tatolforretningen fra størstedelen af forretningens faste kundekreds, medmindre der på dette sted etableres et fodgængerfelt, gangbro eller lign., ønsker forretningens indehaver en orientering om, hvilke planer man har med hensyn til fodgængeres fremtidige mulighed for at komme over Roskildevejen på dette sted, hvor det må antages, at bl.a. eleverne i skolen på Nyvej skal have mulighed for at passere Roskildevejen. Ligeledes er det af stor betydning for Tatolindehavernes fremtidige dispositioner at få oplysning om eventuelle planer om butikstov i kvarteret nord for Roskildevejen mellem Ishøjvej og Herstedvestervej, samt om kommunen i betragtning af at de planlagte trafikreguleringer netop på dette sted helt kan ødelægge hr. og fru Larsens nuværende levevej, har planer om at tilbyde vor forretningsforbindelse et butikslokale, når eventuelle butikker i det omtalte boligområde skal udlejes.

Vi imødeser kommunens indstilling til disse spørgsmål, og håber derigennem at kunne berolige vor forretningsforbin-

delse, som har overtaget forretningen i 1964, efter at denne har været drevet som Tatolforretning i den pågældende ejendom i 27 år.

2 dage efter skrivelsen svarer borgmester Hans Nielsen:

I besvarelsen af Deres skrivelse af 7. ds. skal man herved oplyse, at kommunen af hensyn til skoleforholdene ønsker, at der ud for skolen etableres en mulighed for at krydse Roskildevejen. Kommunens drøftelser med amtsrådet vedrørende dette spørgsmål er ikke tilendebragt, men man vil gå ud fra, at krydsning sker ved en fodgængertunnel.

Det skal dog oplyses, at man i modsætning til ældre byer, hvor hovedhandelsgade og hovedtrafikåre uheldigt kombineres, ved dispositionsplaner og byplaner for Herstedernes Kommune har tilkendegivet, at det ikke er naturligt at opbygge et handelskvarter omkring Roskildevej, men alle nye forretninger lægges i en vis afstand fra denne, således at Roskildevej kun skal krydses nogle ganske enkelte steder. En hel del af de ved Roskildevejen liggende forretninger ligger også inden for områder, hvor butikshandel ikke er tilladt ifølge byplanerne, og kun bestående

forretninger får lov til at blive liggende, men uden muligheder for udvidelse. Fru E. Larsens forretning ligger i et sådant område.

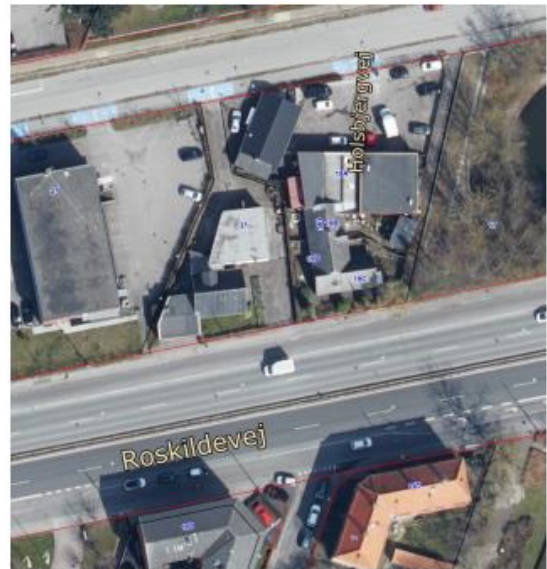
Man er ikke klar over, hvad det er for et butikstorv, De omtaler i skrivelsen, men såfremt der menes det kommende torv nord for Roskildevejen mellem Herstedøstervej og Herstedvestervej, kan man oplyse, at dette torv endnu ikke er endeligt placeret, men formentlig kommer det til at ligge på private arealer, således at kommunen ikke får medbestemmelsesret med hensyn til, hvem der får lov til at etablere forretninger her.

Genpart sendt til Københavns Amtsvejinspektorat.

Ebba Scharmacher Larsen har forretningen i ganske kort, da hus og forretning i 1967 sælges til mekaniker Harry Sørensen.

2. august 1967 udstedes skøde til mekaniker Harry Sørensen.

26. oktober 1968: Taastrupfirmaet Borgenholt & Schaal I/S: ansøger herved Herstedernes Kommune, om tilladelse til at drive aut. elinstallationsforretning fra ejendommen Roskilde-

vej 148 i Albertslund, forretningen vil omfatte håndværk og salg af de for en elinstallationsforretning normale varegrupper fra den bestående butik, samtidig vil vi gerne høre om mulighederne for senere at få en butik i Albertslund Centeret, når dette bliver udbygget.

Kommunen svarer: Vedr. matr.nr. 19 g Vridsløselille. Roskildevej 148. Idet der henvises til Deres brev af 26. oktober 1967, hvori De anmodede om tilladelse til fra et bestående butikslokale på ovennævnte ejendom at drive en autoriseret elinstallationsforretning med tilhørende detailsalg af de for faget normale varegrupper, skal man herved, efter sagens forelæggelse for Amtsvejinspektoratet meddele tilla-

delse til benyttelse af det omhandlede lokale som ansøgt. p, k. v. C. Høgh

Den 30. april 1969 modtager Herstedernes Kommunes tekniske forvaltning en skrivelse fra Vagn Espersen i Vanløse, da han har indledt forhandlinger af lejemål af tomme lokaler med henblik på installation af elektrisk rulle – rulning af vasketøj – for åbning 1. juni 1969. Vagn Espersen skriver: *Arbejdet vil ikke være til gene for omboende, og installationen vil blive udført i overensstemmelse med de gældende forskrifter. Der vil ikke blive drevet detailhandel eller anden form for handel fra lokalerne, og der vil ikke opstå problem med hensyn til parkering eller lignende, idet det er hensigten at afhente og bringe tøjet hos kunderne.*

I håb om snarest godkendelse forbliver jeg med agtelse osv.

C. Høgh skriver på kommunens vegne: *Det fremgår af Deres ansøgning, at arbejdet ikke vil være til gene for omboende, at der ikke vil opstå parkeringsproblemer samt, at der ikke vil blive drevet detailhandel eller anden form for handel fra lokalerne.*

I den anledning meddeles herved tilladelse til det ansøgte, der ikke ses at være i strid med den på ejendommen tinglyste byplanvedtægt.

Den 19. september 1974 modtager kommunen denne skrivelse:

I anledning af, at Jørgen Lander Poulsen har ansøgt om autorisation som kloakmester med stilling som bestyrer i entreprenørfirmaet Peter Skjødt, fremsendes hoslagt fotokopi af lejekontrakt mellem mekaniker Harry Sørensen og entreprenør Peter Skjødt om leje af et areal på ejendommen Roskildevej 148, Albertslund, idet man skal forespørge, hvorvidt kommunen kan godkende, at pladsen anvendes til det omhandlede formål.

Stadsingeniør C. Høgh svarer:

I anledning af Ledøje-Smørum Kommunes skrivelse af 19. september d.å. vedr. ovennævnte sag skal man herved meddele, at ejendommen ifølge partiel byplanvedtægt nr. 3 må anvendes til industri- og værkstedsvirksomhed, oplag samt forretningsvirksomhed, der har tilknytning til de pågældende virksomheder, eller som naturligt finder plads i industriområdet. Under henvisning hertil ser man ikke herfra at have indvendinger imod, at der

indrettes oplag for kloakgods m.v. til brug for en kloakmester.

Der er registreret to andre bygninger på adressen:

Bygning nr. 2: Værksted opført i 1926 | areal: 58 m²

Bygning nr. 3: Værksted opført i 1975 | areal: 106 m²

I dag ligger Harry Sørensens Maskinværksted på matriklen.

BERIT GULDMANN ANDERSEN: C. Schous Fabriker A/S – Direkte fra Fabrik til Forbruger, Erhvervshistorisk Årbog 2014

Højesteretstidende, 1940, www.slaegtsbibliotek.dk

DANMARKS ÆLDSTE FORRETNINGER 1940, www.slaegtsbibliotek.dk

<http://kort.matrikel.dk>

Albertslund kommune, Byggesagsarkiv

¹ Kaj B. Rasmussen er forfatter til en bog om Vridsløselille på den tid (red.)

Uddrag af kontrakt mellem køber og Tatol

§ 1. Selskabet indgaar paa at levere til Køberens ovennævnte Detailforretning:

1. Det fornødne Varelager, der leveres Køberen til de af Selskabet pr. Leveringsdagen noterede en gros Priser. Varelageret forbliver Selskabets Ejendom og er saaledes leveret i Konsignation.

Køberen holder Varelageret fuldt forsikret.

2. Det Inventar, som leveres af Selskabet, overtages til en Pris af: ifl. Specifikation.

Saalænge dette Inventar ikke er fuldt betalt, betaler Køberen en aarlig Ydelse af 12 pct., hvoraf der først beregnes 4 pct. Rente p. a. af det til enhver Tid skyldige Beløb. Ejendomsretten til Inventaret overgaar først til Køberen, naar det er fuldt betalt.

Køberen er berettiget — og ogsaa forpligtet — til at betegne sin Forretning som TatolUdsalg.

§ 2. Køberen maa kun føre Varer, der er leveret af Selskabet.

§ 3. Selskabet er, saalænge Køberen opfylder sine Forpligtelser, villig til — force majeure undtaget — at forsyne Forretningen med de fornødne Varer til dens Drift. Varelagerets Værdi maa ikke være mindre end det i § 9 nævnte Depositum og maa ikke uden Selskabets Samtykke overstige 4500 Kr. Varerne leveres, saavidt det er Selskabet muligt, omgaaende ved Requisition og til samme Priser, hvortil Selskabet leverer Varer til andre lignende Forbindelser i Provinsen. Selskabet forbeholder sig dog Ret til i særlige Tilfælde — hvor det af Hensyn til Konkurrence er nødvendigt — at levere forskellige Artikler til nedsatte Priser til saadanne Forretninger, der maatte optage Konkurrencen.

§ 4. Selskabet fastsætter Udsalgspriserne

paa Varerne, der skal være de samme, som er gældende for andre lignende Forbindelser, dog forbeholder Selskabet sig i særlige Tilfælde — hvor det af Hensyn til Konkurrence er nødvendigt — at sætte Udsalgspriserne for enkelte Varer lavere end de sædvanlige. Alle Prisforhøjelser og Prisnedsættelser, der foretages efter leveringen af en Vare, faar ingen Indflydelse paa den af Selskabet til Køberen fakturerede Pris.

§ 6. Køberen er pligtig at føre et nøjagtigt Bogholderi efter de Forskrifter, som Selskabet giver. Selskabet har Adgang til enhver Tid at kontrollere, at Regnskabet føres paa en klar og overskuelig Maade.

§ 7. Hver Mandag indsender Køberen til Selskabet Uddrag af Kassebogen for den forløbne Uge samt et Beløb, der svarer til 85 pct. af, hvad Salget har udgjort.

§ 8. Mindst 2 Gange om Aaret lader Selskabet foretage en Optælling af Varelageret og Vurdering af dette paa Basis af Selskabets en gros Priser for de paagældende Varer. Differencen mellem den saaledes opgjorte Værdi og den Skyld, Køberen ifølge Selskabets Bøger har for leverede Varer m. m., er Køberen berettiget til at fradrage i de nærmest efter Opgørelsen stedfindende ugentlige Indbetalinger (jfr. forrige §).

Skulde Opgørelsen udvise, at Køberens Skyld overstiger Varelagerets Værdi, er Køberen pligtig omgaaende at indbetale Differencen. I modsat Fald kan Selskabet gøre sig betalt af det i § 9 omtalte Beløb, som Køberen da inden 14 Dage vil have at bringe op til sin tidligere Størrelse.

§ 9. Til Sikkerhed for Opfyldelsen af de ved nærværende Kontrakt paatagne Forpligtelser indbetaler Køberen til Selskabet Kr. 3000.- der forrentes. Køberen er berettiget til ved senere Indbetalinger at supplere dette Beløb op og kræve det overført til Køberens løbende Konto for Vareleveringer, dog først naar Beløbet har naaet en Størrelse, der svarer til Saldoen paa denne Konto. Naar saadan Overførsel har fundet Sted, er Varelageret fremtidig Køberens Ejendom. Senere Varelevering betales da pr. 30 Dage.

§ 10. Nærværende Kontrakt kan af Køberen opsiges med 7 Maaneders Varsel til en April el. Oktober Flyttedag. Køberen er i Tilfælde af en saadan Opsigelse berettiget til at kræve, at Selskabet overtager Forretningens Varelager til de en gros Priser, som Selskabet noterer paa Ophørsdatoen, dog at beskadigede Varer kun overtages til Vurderingspris. De saakaldte Beskatningsvarer tages ikke tilbage. Inventaret overtages, forsaavidt det er leveret af Selskabet, til Vurderingspris med Fradrag af, hvad der endnu maatte skyldes paa Inventaret.

Køberen er i nærværende Tilfælde ikke berettiget til at drive Forretning, der konkurrerer med A/S »Tatol«, i den Ejendom, hvor den heromhandlede Butik findes eller i en Afstand af 200 m fra denne.

§ 11. a) Selskabet er berettiget til at opsiges nærværende Kontrakt med 5 Maaneders Varsel til en April el. Oktober Flyttedag. b) Hvis Husejeren opsiges Lejekontrakten, er Selskabet berettiget til at bringe Kontrakten til Ophør samtidig med, at Lejemaalet udløber. c) Hvis Køberen skulde afgaa ved Døden, kan Selskabet bringe Kontrakten

til Ophør med en Maanedes Varsel. d) Hvis Kontrakten væsentlig eller gentagne Gange misligholdes, kan den straks bringes til Ophør. Som væsentlig Misligholdelse anses navnlig, at Køberen ikke præsterer de i §§ 7 og 8 fastsatte Betalinger, at Køberen ikke overholder de fastsatte Udsalgspriser, og at Køberen køber Varer fra andre Leverandører. I de under a), b) og c) nævnte Tilfælde er Selskabet pligtig, om Køberen eller dennes Bo maatte ønske det, at overtage Varelageret og Inventaret efter de i § 10 fastsatte Regler. I det under d) nævnte Tilfælde er Selskabet berettiget til saadan Overtagelse. I de under a), b) og d) nævnte Tilfælde gælder den i § 10 fastsatte Begrænsning med Hensyn til Køberens Ret til at drive konkurrerende Forretning.«